

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 11.9.2014.
COM(2014) 567 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Izvješće o provedbi strategije za međunarodnu suradnju u području istraživanja i
inovacija**

{SWD(2014) 276 final}

1. KONTEKST

U rujnu 2012. Komisija je donijela Komunikaciju „Jačanje i usmjeravanje međunarodne suradnje EU-a na istraživanje i inovacije: strateški pristup”¹. Komunikaciju su prihvatili Europski parlament², Vijeće³, Europski gospodarski i socijalni odbor⁴ te Odbor regija⁵.

U Komunikaciji je naglašeno da su potrebni globalni odgovori na globalne izazove te da su izazovi pokretači međunarodne suradnje u istraživanju i inovacijama. Pokretanje međunarodne suradnje nužno je i za privlačenje talenta te pristup znanju i tržištima, čime se povećava konkurentnost EU-a.

Stoga je neophodna snažnija suradnja EU-a s međunarodnim partnerima kako bi se stvorila kritična masa, prikupilo znanje i prepoznala inovativna rješenja. To iziskuje strategiju koja bi obuhvaćala sve dimenzije međunarodne suradnje u istraživanju i inovacijama. Njome bi se trebala unaprijediti suradnju na dvostranoj i regionalnoj razini, kao i putem međunarodnih foruma, ali i stvoriti sinergije s vanjskim politikama EU-a te s državama članicama.

Komisija je stoga naglasila da je za jačanje i usmjeravanje međunarodne suradnje EU-a potreban pristup koji u potpunosti obuhvaća globalnu dimenziju istraživanja i inovacija u svim njihovim aspektima. Taj je pristup ugrađen u Obzor 2020., s jačim naglaskom na međunarodnoj suradnji. Nadalje, izvan okvira Obzora 2020., strategija je bila usmjerena i na jačanje inovacijske dimenzije međunarodne suradnje, razvijanje odgovarajućih načela i okvira za nju, veću uključenost u višestrane inicijative te jačanje sinergija s vanjskim politikama EU-a⁶ i s aktivnostima država članica.

Komisija se obvezala izvijestiti o napretku u provedbi strategije u 2014. godini. U ovom se dokumentu pruža izvješće o trenutačnom stanju.

2. MEĐUNARODNA DIMENZIJA OBZORA 2020.

Razvoj međunarodne dimenzije Obzora 2020.⁷ i programa Euratom⁸, osobito njihovih prvih radnih programa, bilo je važno područje djelovanja u prve dvije godine provedbe strategije.

U zakonodavstvu o Obzoru 2020.⁹ naglašava se važnost međunarodne suradnje kao međusektorskog prioriteta. Donesen je dvojni pristup usmjeren na opće otvaranje i ciljanu međunarodnu suradnju kako bi se Obzorom 2020. pridonijelo ostvarivanju ciljeva iz Komunikacije iz 2012.

Zahvaljujući općem otvaranju u Obzoru 2020. mogu sudjelovati pravni subjekti iz cijelog svijeta¹⁰. To je važan instrument za jačanje međunarodne suradnje, a bit će neophodan za dijelove Obzora 2020. koji se temelje prvenstveno na načelu od dna prema gore, premda se u okviru njih provode i posebne aktivnosti u svrhu razvoja međunarodne suradnje.

¹ COM(2012) 497

² Dana 9. listopada 2012. povjerenica Geoghegan-Quinn predstavila je Komunikaciju Odboru za industriju, istraživanje i energiju (ITRE) Europskog parlamenta.

³ CSST/2013/10405

⁴ CESE/20122081

⁵ CDR/2012/2076

⁶ Uključujući razvojne i humanitarne politike.

⁷ Uredba (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013.

⁸ Uredba Vijeća (Euroatom) br. 1314/2013 od 16. prosinca 2013.

⁹ Svako upućivanje na Obzor 2020. odnosi se i na program Euratom.

¹⁰ Dopuštenje za sudjelovanje nužno ne podrazumijeva primanje sredstava iz proračuna za Obzor 2020. Pravila o financiranju sudionika iz trećih zemalja navedena su u dijelu A Priloga o općim uvjetima radnog programa Obzora 2020. za razdoblje 2014. – 2015.

Bespovratna sredstva Europskog istraživačkog vijeća sve su više prepoznata kao nagrade za znanstvenu izvrsnost. Za sredstva se mogu prijaviti istraživači iz cijelog svijeta, pod uvjetom da se njihovo istraživanje provodi u državi članici ili pridruženoj zemlji.

Pravni subjekti iz cijelog svijeta mogu sudjelovati u zajednicama znanja i inovacija Europskog instituta za inovacije i tehnologiju. Tri postojeće zajednice znanja i inovacija u područjima klimatskih promjena, održive energije te informacijske i komunikacijske tehnologije surađuju sa subjektima iz trećih zemalja.

E-infrastrukture imaju izraženu međunarodnu dimenziju. Svrha je djelovanja dodatno razviti globalni domet mreže GÉANT i povezanih e-infrastrukture EU-a kako bi se omogućio pristup podacima, a znanstvenicima iz svih dijelova svijeta omogućila suradnja na daljinu.

U okviru Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie, za trajanja Obzora 2020. oko 15 000 istraživača koji nisu iz Europe moći će početi ili nastaviti karijeru u Europi. Osim toga, potiče se upućivanje europskih istraživača u druge dijelove svijeta. Očekuje se da će do 2020. više od 3500 neeuropskih organizacija sudjelovati u Aktivnostima Marie Skłodowska-Curie.

U Obzor 2020. uključene su aktivnosti ciljane međunarodne suradnje koje dopunjuju opće otvaranje. Teme i partneri za suradnju u tim aktivnostima unaprijed se određuju, a odnose se na područja u kojima je suradnja s međunarodnim partnerima obostrano korisna.

Određivanje odgovarajućih tema i partnera za aktivnosti ciljane međunarodne suradnje bio je dio priprema prvih radnih programa Obzora 2020. Potpuni popis tema međunarodne suradnje uvrštenih u radne programe dostupan je na Portalu za sudionike¹¹. Oko 20 % od ukupnog broja tema prvog radnog programa proglašene su važnima za međunarodnu suradnju, više nego u završnoj godini Sedmog okvirnog programa (oko 12 %). Međutim, prešlo se na suptilnije načine poticanja međunarodne suradnje uz manji broj usklađenih poziva¹² i teme u kojima je sudjelovanje subjekata iz trećih zemalja kriterij prihvatljivosti. Najviše se potiče općenita međunarodna suradnja.

Što je najvažnije, postoji jasna težnja da se međunarodna suradnja definira u globalnim okvirima, što je više od pukog poticanja izravnog sudjelovanja istraživača iz trećih zemalja u potpisanim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava, uz prijelaz na poticanje međunarodne suradnje pridonnošenjem višestranim inicijativama.

Primjer kako se strategija provodi u praksi provedba je Deklaracije iz Galwaya¹³ o osnivanju Transatlantskog saveza za istraživanje oceana, zajedno s SAD-om i Kanadom, kao rezultat poziva u okviru strategije plavog rasta.

Dio radnog programa Euratoma o istraživanju fuzije uključuje i vrlo izraženu komponentu međunarodne suradnje, osobito povezanu s europskim planom fuzije, koji utjelovljuje vodeći projekt ITER.

Horizontalne aktivnosti međunarodne suradnje financiraju se putem izazova „Europa kao globalni čimbenik: uključiva, inovativna i promišljena društva”. Njima se podupire međunarodna suradnja u okviru Obzora 2020., ali su uključene i aktivnosti izvan njegova okvira, kao što je poticanje političkog dijaloga s međunarodnim partnerima EU-a.

¹¹ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

¹² Usklađeni poziv sastoji se od dva poziva koje istodobno objavljuju EU i partnerska zemlja. U njima se poziva na dostavljanje projektnih prijedloga za koje je nužna suradnja sa subjektima druge strane. Isti se prijedlog dostavlja objema stranama. Svaka strana sklapa ugovor samo s vlastitim sudionicima te samo njima daje sredstva.

¹³ <http://www.innovation.ca/sites/default/files/Rome2013/files/Canada-EU-US%20Galway%20Statement%20on%20Atlantic%20Research%20Cooperation%202013.pdf>

Zajednički istraživački centar pridonosi međunarodnoj suradnji putem posebnih aktivnosti s ključnim partnerima.

3. RAZVOJ ZAJEDNIČKIH NAČELA I OKVIRNIH UVJETA ZA MEĐUNARODNU SURADNJU

Strateški pristup međunarodnoj suradnji zahtijeva razvoj zajedničkih načela i odgovarajućih okvirnih uvjeta za uključivanje u suradnju. Oni su potrebni kako bi se stvorili jednaki uvjeti u kojima istraživači iz cijelog svijeta mogu surađivati. Navedena načela odnose se na pitanja kao što su odgovorno istraživanje i inovacije, istraživački integritet, ocjena prijedloga na temelju stručnog pregleda, promicanje uloge žena u znanosti i rodne dimenzije u istraživanju, karijere u području istraživanja¹⁴, pošteno i ravnopravno postupanje s pravima intelektualnog vlasništva, pristup podacima o istraživanju i istraživačkim infrastrukturama te otvoreni pristup.

U svrhu postizanja tog cilja Komisija je podržala aktivnosti Globalnog istraživačkog vijeća (GRC)¹⁵, dobrovoljne neformalne organizacije čelnika istraživačkih vijeća. Ključna postignuća u okviru tog foruma su da su na sastanku 2012. njegovi sudionici prihvatili izjavu o načelima visoke razine za procjenu znanstvene vrijednosti, a na sastanku 2013. prihvatili su izjave o otvorenom pristupu i istraživačkom integritetu. Na sastanku 2014. donesena je izjava o načinima pružanja potpore sljedećoj generaciji istraživača.

U kontekstu političkog dijaloga s partnerskim zemljama i regijama sve se više pažnje posvećuje okvirnim uvjetima za uključivanje u međunarodnu suradnju. Ti uvjeti uključuju mehanizme za financiranje suradnje u partnerskim zemljama, prihvatljivost stranih poduzeća za sudjelovanje u nacionalnim programima istraživanja i razvoja, sustave zaštite prava intelektualnog vlasništva, pristup javnoj nabavi i poduzetničkom kapitalu te propise o pristupu podacima i njihovu vlasništvu.

U tom je kontekstu ključan element prepoznavanje i uklanjanje prepreka za sudjelovanje subjekata iz trećih zemalja u programima financiranja EU-a jer je osiguravanje sredstava za svoje sudjelovanje jedan od glavnih problema s kojima se suočavaju organizacije iz trećih zemalja. To je osobito važno za zemlje koje nisu automatski prihvatljive za dobivanje sredstava iz proračuna Obzora 2020., tj. skupini zemalja koja sada uključuje Brazil, Kinu, Indiju, Meksiko i Rusiju. Od tih se zemalja zahtijevalo da uspostave mehanizme pomoću kojih bi se financiralo sudjelovanje njihovih istraživača u Obzoru 2020.

Kako bi riješio taj ključni problem Meksiko je uspostavio povezani dopunski mehanizam financiranja¹⁶ iz kojeg se financira sudjelovanje meksičkih partnera u uspješnim projektima Obzora 2020. i koji može poslužiti kao model za slične inicijative u drugim partnerskim zemljama. Drugi je primjer Novi Zeland koji je uspostavio mehanizam sufinanciranja posebno namijenjen projektima razmjene osoblja u području istraživanja i inovacija koji se financiraju u okviru Aktivnosti Marie Skłodowska-Curie.

Teškoće u dodjeljivanju sredstava i provedbi prava intelektualnog vlasništva prepreka su međunarodnoj suradnji. U tom su kontekstu u okviru dijaloga EU-a i Brazila vidljiva poboljšanja u zaštiti prava intelektualnog vlasništva u Brazilu. Kada je riječ o SAD-u, okvirni uvjeti za inovacije rješavaju se raspravama u okviru Transatlantskog trgovinskog i investicijskog partnerstva. Okvirni uvjeti za suradnju s Indijom u načelu su zadovoljavajući,

¹⁴ Primjerice, Vijeće trenutno pregovara o preinaci Direktive 2005/71/EZ o posebnom postupku za ulazak državljana trećih zemalja u svrhu znanstvenog istraživanja.

¹⁵ <http://www.globalresearchcouncil.org/>

¹⁶ <http://www.conacyt.mx/index.php/el-conacyt/convocatorias-y-resultados-conacyt/convocatoria-conacyt-horizon2020>

ali potrebno je ojačati sustav zaštite patenata. U Južnoj Africi značajan je napredak postignut donošenjem nekoliko relevantnih zakonodavnih akata koji se odnose i na prava intelektualnog vlasništva.

Europski istraživači koji žele sudjelovati u programima u partnerskim zemljama suočavaju se s raznim poteškoćama, među kojima su i ograničen broj poziva za dostavljanje prijedloga otvorenih sudionicima iz Europe. Pristup informacijama, jezične prepreke, kao i financijski, administrativni i logistički postupci u praksi često smanjuju mogućnosti za učinkovitu suradnju.

Ključnu ulogu mogu imati i nacionalne kontaktne točke uspostavljene u partnerskim zemljama, osobito putem koordiniranih aktivnosti njihove međunarodne mreže. One mogu pridonijeti većoj vidljivosti Obzora 2020. te primati povratne informacije o međunarodnim aktivnostima istraživačkih institucija u partnerskim zemljama.

4. SURADNJA S MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA I VIŠESTRANE INICIJATIVE

Kada je riječ o globalnim izazovima u kritičnim područjima, međunarodna se suradnja bolje provodi povećanim sudjelovanjem u međunarodnim organizacijama i višestranim inicijativama. Stoga je Komisija i povećala potporu višestranim inicijativama u području istraživanja i inovacija, što se odražava i u prvim radnim programima Obzora 2020.

Klimatske promjene, pomanjkanje resursa i biološka raznolikost nesumnjivo su među najvećim ekološkim, društvenim i gospodarskim izazovima 21. stoljeća koji zahtijevaju višestrana istraživanja u kojima je Europa imala te i dalje ima ključnu ulogu. U tom smislu izazovom u okviru Obzora 2020. pod nazivom „Klimatska politika, okoliš, učinkovitost resursa i sirovine” podupire se rad Belmontskog foruma¹⁷, neformalne skupine svjetskih ulagača visoke razine (uključujući Komisiju) u istraživanje globalnih ekoloških promjena, koji koordinira financiranje zajedničkog istraživanja. Belmontski forum promiče i osnivanje „Future Earth” („Budućnost Zemlje”), međunarodnog programa o globalnoj održivosti u okviru kojeg se integiraju i jačaju postojeći međunarodni programi¹⁸. Komisija je i jedan od supredsjedatelja Skupine za motrenje Zemlje (GEO)¹⁹, dobrovoljnog partnerstva vlada i međunarodnih organizacija koje koordinira napore za izgradnju Globalnog sustava svih sustava motrenja Zemlje (GEOSS). Potpora se pruža i Međuvladinom odboru za klimatske promjene (IPCC)²⁰, vodećem međunarodnom tijelu za procjenu klimatskih promjena i znanstvenom tijelu koje djeluje pod okriljem Ujedinjenih naroda.

Izazov Zdravlje usmjeren je na potporu provedbi inicijative za globalnu istraživačku suradnju za pripravnost na zarazne bolesti, GLOPID-R²¹. Podupiru se i slične inicijative, kao što su Međunarodni konzorcij za istraživanje rijetkih bolesti²² i Svjetski savez za kronične bolesti²³.

E-infrastrukture još su jedno područje u kojem je Europa aktivna na višestranj razini, npr. u kontekstu mreže GÉANT ili Udruge za istraživačke podatke²⁴.

¹⁷ <http://igfagcr.org>

¹⁸ Uključujući WCRP (Svjetski program za istraživanje klime), IGBP (Međunarodni program za geosferu i biosferu), DIVERSITAS (međunarodni program znanosti o biološkoj raznolikosti) te IHDP (Međunarodni program o ljudskoj dimenziji).

¹⁹ Komisija i 89 zemalja članice su GEO-a (<http://www.earthobservations.org>)

²⁰ <http://www.ipcc.ch>

²¹ <http://glopidr.globe-network.org/>

²² <http://www.irdirc.org>

²³ <http://www.gacd.org>

²⁴ <https://rd-alliance.org/>

Kada je riječ o drugim višestranim forumima, Komisija je predvodila postupak u kojem je obnovljen financijski okvir Programa za pionirska istraživanja u biološkim znanostima²⁵. Imala je važnu ulogu i u ažuriranju europske strategije za fiziku elementarnih čestica²⁶ čiji je predvodnik CERN. Osaženo je partnerstvo između Komisije i EIROforuma²⁷. Komisija je imala aktivnu ulogu u razvoju strateškog plana strategije EUREKA 2020.

Pokazalo se da je višestrani pristup najbolja praksa za rješavanje pitanja sigurnosti nanotehnologije. Projekt Nanoreg, razvijen u kontekstu Radne skupine OECD-a za proizvedene nanomaterijale, oslanja se na financiranje iz više izvora: Sedmi okvirni program (10 milijuna EUR), države članice (30 milijuna EUR) i industrija (10 milijuna EUR).

Komisija je bila aktivan sudionik u raznim tijelima OECD-a koja se bave istraživačkom i inovacijskom politikom, kao i pitanjem energije, primjerice Svjetski znanstveni forum (GSF), Odbor za znanstvenu i tehnološku politiku (CSTP), Radna skupina za tehnološku i inovacijsku politiku (TIP), odbori u okviru Agencije za nuklearnu energiju (NEA) te Međunarodna agencija za energiju (IEA). EU ima ključnu ulogu u kontekstu međunarodne organizacije ITER te u Međunarodnom forumu za razvoj reaktora IV. generacije.

Komisija je predstavljala EU na sastanku ministara znanosti iz skupine G8 održanom 12. lipnja 2013. u Londonu, na kojem je podržan stalan rad Skupine viših dužnosnika u području globalnih istraživačkih infrastruktura, zajedno s važnim rezolucijama o globalnim izazovima i otvorenim pristupom znanstvenim rezultatima.

Na sastanku na vrhu u okviru konferencije Rio+20 pozvalo se na pripremu razvojnog plana za razdoblje nakon 2015. čiji će temelj biti održivi razvoj. To uključuje i razvoj niza univerzalno primjenjivih ciljeva održivog razvoja, također temeljenih na analizi napretka u ostvarivanju milenijskih razvojnih ciljeva.

5. KOMUNIKACIJA

Preduvjet za uspješnu provedbu Komunikacije iz 2012. osiguravanje je globalne osviještenosti o prednostima EU-a i njegove uloge u međunarodnoj suradnji u području istraživanja i inovacija. Kako bi to postigla Komisija je oblikovala komunikacijsku strategiju namijenjenu svim dionicima iz zemalja članica te, u međunarodnim okvirima, svim dionicima iz partnerskih zemalja i višestranih foruma.

Kao dio te strategije Komisija je pokrenula promidžbenu kampanju s ključnom porukom „Obzor 2020. – otvoren za sve”. Osim naglaska na Obzor 2020., komunikacijska strategija uključuje i elemente čiji je cilj povećati vidljivost istraživačke i inovacijske politike EU-a i ulogu međunarodne suradnje u politici te povećati prepoznatljivost EU-a kao središta izvrsnosti i znanja.

U promidžbi Obzora 2020. ključna je uloga nacionalnih kontaktnih točaka u EU-u i partnerskim zemljama. Jednako tako, mreža Komisijinih savjetnika za istraživanje i inovacije i osoblje u delegacijama EU-a koje se bavi istraživanjem i inovacijama imaju vrlo aktivnu ulogu ne samo u promidžbi Obzora 2020., nego i u umrežavanju sa savjetnicima za znanost iz država članica, lokalnim i regionalnim upravama i s drugim sudionicima. Mobilizirane su i sve delegacije EU-a kako bi pomogle u uspostavi kontakata s istraživačkim organizacijama.

²⁵ <http://www.hfsp.org>

²⁶ <http://council.web.cern.ch/council/en/EuropeanStrategy/ESParticlePhysics.html>

²⁷ <http://www.eiroforum.org>

Najzad, dvostrani projekti s partnerskim zemljama imaju važnu ulogu u podizanju svijesti o mogućnostima sudjelovanja u Obzoru 2020.

Znanstvena diplomacija važan je instrument za provedbu komunikacijske strategije. Primjer toga su sastanci na visokoj razini na kojima se koristi prilika za podizanje svijesti o međunarodnoj suradnji u istraživanju kao ključnom elementu vanjskih politika te za promidžbu Obzora 2020.

Komisija je osigurala širok raspon materijala za pomoć u provedbi komunikacijske strategije uključujući razglednice, letke, prezentacije u PowerPointu, bilten *International Research Update*, web-stranice o međunarodnoj suradnji i video u kojem se objašnjava međunarodna dimenzija Obzora 2020. i važnost međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija. Dio tog materijala dostupan je i na jezicima partnerskih zemalja, npr. na ruskom i kineskom jeziku. Povećana je i prisutnost u društvenim medijima.

6. JAČANJE SINERGIJA S VANJSKIM POLITIKAMA EU-A I AKTIVNOSTIMA DRŽAVA ČLANICA

Globalni pristup međunarodnoj suradnji u području istraživanja i inovacija podrazumijeva i jačanje sinergija s drugim politikama s izraženom globalnom dimenzijom te osobito s vanjskim politikama EU-a, uključujući one razvojne, te s aktivnostima država članica.

Međunarodna suradnja u istraživanju i inovacijama može s pomoću znanstvene diplomacije poslužiti kao instrument meke sile i kao mehanizam za poboljšanje odnosa s ključnim zemljama i regijama. Jednako tako, dobri međunarodni odnosi olakšavaju učinkovitu suradnju u području istraživanja i inovacija. Znanstvena diplomacija može pomoći u naporima EU-a u upravljanju krizama i izgradnji mira. Primjerice, istraživačke infrastrukture kao što su SESAME²⁸, institut za istraživanje sinkrotronskog zračenja, te projekti posvećeni problemima kao što su klimatske promjene i posljedice za sigurnost ljudi²⁹ mogu olakšati dijalog istraživača i dionika na Bliskom istoku.

Kako bi se naglasila strateška važnost međunarodne suradnje na najvišoj razini, istraživanje i inovacije sve su češće dio općeg političkog dijaloga s međunarodnim partnerima EU-a, što se odražava u zaključcima s nedavnih sastanaka na vrhu (u Brazilu, Kini, Japanu, SAD-u i Africi) i drugih sastanaka na visokoj razini (npr. u Kanadi i Novom Zelandu) 2013. i 2014. godine.

Istraživačke i inovacijske politike tijesno su isprepletene s trgovinskom politikom. Pregovori o sporazumima o slobodnoj trgovini kao što su Transatlantsko trgovinsko i investicijsko partnerstvo (TTIP) EU-a i SAD-a prilika su za poboljšanje okvirnih uvjeta za suradnju u području inovacija.

Istraživačke i inovacijske politike mogu imati pozitivan utjecaj na politike EU-a za razvojnu suradnju. U Komunikaciji „Povećanje učinka razvojne politike EU-a: plan za promjenu”³⁰ poziva se na usmjeravanje razvojne politike na uvođenje inovacijskih politika kako bi se zemljama u razvoju omogućilo da iskoriste mogućnosti koje im se nude na globalno povezanim tržištima.

²⁸ <http://www.sesame.org.jo/sesame/>

²⁹ <http://www.cliwasec.eu>

³⁰ COM(2011) 637

Inovacije su i važna dimenzija humanitarne politike EU-a. U Komunikaciji „Pristup EU-a otpornosti: učenje iz krize sigurnosti hrane”³¹ poziva se na promicanje inovativnih pristupa u upravljanju rizicima.

Povećane su sinergije s instrumentima vanjske politike tako što se s pomoću njih, prema potrebi, podupiralo povećanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta. Primjerice, u okviru Instrumenta za razvojnu suradnju 2007. – 2013. dodijeljeno je 30 milijuna EUR Programu za inovacije u smanjenju siromaštva u Južnoj Africi. Program Afričke unije za dodjelu bespovratnih sredstava u području istraživanja podupire provedbu politike Afričke unije koja se bavi znanošću i tehnologijom. U okviru 11. Europskog razvojnog fonda (EDF) 35 milijuna EUR predviđeno je za program „Znanje za razvoj”. Instrument europske susjedske politike (2007. – 2013.) uključivao je regionalni program East-Invest koji je obuhvaćao šest zemalja Istočnog partnerstva kao i dvostrane programe za izgradnju kapaciteta u južnom susjedstvu. Zemlje kandidatkinje za pristupanje uključene su u aktivnosti istraživanja i inovacija u okviru Dunavske strategije, kao i Strategije EU-a za jadransku i jonsku regiju. U okviru Instrumenta pretpristupne pomoći posebna je pažnja posvećena jačanju istraživačkih kapaciteta tih zemalja.

Pažnja je posvećena i postizanju bolje usklađenosti između aktivnosti država članica i pridruženih zemalja te aktivnosti EU-a. Tome se osobito težilo u okviru Strateškog foruma za međunarodnu znanstvenu i tehnološku suradnju (SFIC)³². SFIC je nastojao postići ciljeve davanjem strateških savjeta o razvoju i provedbi nove strategije za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija. SFIC je pripremio i smjernice za povećanje svojeg doprinosa na sastancima na vrhu i u dvoregionalnim dijalozima te osnovao radnu skupinu za raspravu o zajedničkim načelima. Razvijene su zajedničke inicijative s ključnim partnerima kao što su Indija, Brazil, Kina i SAD. SFIC je pridonio strateškom planiranju prioriteta za buduću suradnju, osobito održavanjem namjenske radionice 26. ožujka 2014.³³

Još jedna dimenzija suradnje s državama članicama i pridruženim zemljama udruživanje je snaga radi osmišljavanja i provedbe zajedničkih aktivnosti. Članak 185. UFEU-a poslužio je kao instrument za uspostavu Partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju za klinička istraživanja³⁴, a radi se i na obnovi euro-mediteranske suradnje u području istraživanja i inovacija. Komisija istražuje i mogućnost jačanja međunarodne suradnje putem inicijativa za zajedničku izradu programa, kao što je inicijativa za zajedničku izradu programa za vodu u Indiji.

7. PRIORITETI ZA BUDUĆU SURADNJU

7.1. Strateško planiranje

Razvoj strateškog planiranja prioriteta za buduću suradnju bio je središnji element Komunikacije iz 2012. Svrha je planiranja omogućiti ranije određivanje razmjera i opsega inicijativa za suradnju te njihovo uključivanje u radne programe Obzora 2020.

Od donošenja Komunikacije ostvaren je velik napredak u određivanju zajednički dogovorenih prioriteta za suradnju s partnerskim zemljama i regijama. Dijalozi s partnerima EU-a bili su glavni izvor nadahnuća za to planiranje i u tom su kontekstu utvrđeni prioriteti u skladu s načelima zajedničkog interesa, obostrane koristi, optimalnog razmjera i opsega, partnerstva i

³¹ COM(2012) 586

³² <http://www.consilium.europa.eu/policies/era/sfic>

³³ ERAC-SFIC 1359/14

³⁴ <http://www.edctp.org>

sinergije. Više informacija o tom postupku nalazi se u pratećem radnom dokumentu službi Komisije.

7.2. Dvostrana suradnja

Primjeri utvrđivanja prioriteta s partnerskim zemljama nalaze se u planovima međunarodne suradnje s Brazilom, Kanadom, Kinom, Korejom, Japanom, Indijom, Rusijom, Južnom Afrikom i SAD-om, sadržanima u pratećem radnom dokumentu službi Komisije.

Ostvaren je i napredak u utvrđivanju prioriteta s drugim zemljama. Suradnja s Australijom bit će usmjerena na energetiku, učinkovitost resursa i sirovine, zdravlje, sigurnost hrane i istraživačke infrastrukture.

Kada je riječ o Meksiku, prioritetna područja za buduću suradnju uključuju energetiku, osobito istraživanje geotermalne energije, zdravlje te informacijsku i komunikacijsku tehnologiju.

Kada je riječ o Novom Zelandu, prioriteti za buduću suradnju uključuju zdravlje i sigurnost hrane.

Kada je riječ o Ukrajini, suradnja će biti usmjerena na informacijsku i komunikacijsku tehnologiju, nove materijale i tehnologiju obrade, biotehnologiju i promet.

Bez poteškoća se odvijalo i pridruživanje Obzoru 2020. Pridružene zemlje sudjeluju u Obzoru 2020. na istoj razini kao i države članice. Do danas su pridruživanje završile: Norveška, Island, Albanija, Bosna i Hercegovina, bivša jugoslavenska republika Makedonija, Crna Gora, Srbija, Turska, Izrael i Moldova.

7.3. Regionalna suradnja

I suradnja EU-a i određenih regija u području istraživanja ključna je za globalni pristup međunarodnoj suradnji. Naglasak je na regijama s kojima je uspostavljen politički dijalog. Regionalna suradnja temeljena je i na potrebi za rješavanjem problema koje ne mogu riješiti samo dvije strane, npr. bolesti kao što su malarija, HIV i tuberkuloza ili izazovi povezani s okolišem, održivim korištenjem resursa i klimatskim promjenama. Regionalna suradnja može omogućiti i optimalno korištenje istraživačkih infrastrukture, kao što su Afričko-europska platforma za radioastronomiju³⁵ te olakšati pristup dostupnom znanju u regiji.

Primjeri utvrđivanja prioriteta u regionalnom kontekstu nalaze se u planovima za regije Sredozemlja i Istočnog partnerstva.

Kada je riječ o Africi, postojeća područja suradnje su: zdravstveno istraživanje u okviru Partnerstva europskih zemalja i zemalja u razvoju za klinička istraživanja (EDCTP 2), globalni sustav za motrenje Zemlje te informacijska i komunikacijska tehnologija. Što se tiče budućnosti, u političkom dijalogu na visokoj razini između EU-a i Afrike kao prioritet je određena sigurnost opskrbe hranom i ishrane te održiva poljoprivreda.

Kada je riječ o Zajednici država Latinske Amerike i Kariba (CELAC), prioriteti za buduću suradnju su biogospodarstvo, obnovljiva energija, informacijska i komunikacijska tehnologija, zdravlje i bioraznolikost te klimatske promjene, kao i karijere istraživača.

Suradnja sa zemljama Zaljeva bit će usmjerena na energetske sigurnost, okoliš (uključujući vodu i klimu), zdravlje te informacijsku i komunikacijsku tehnologiju.

Kada je riječ o Udruženju zemalja jugoistočne Azije (ASEAN), prioriteti za buduću suradnju su hrana, poljoprivreda i biotehnologije, osobito akvakultura, zdravlje, informacijska i komunikacijska tehnologija te obnovljiva energija.

8. ZAKLJUČCI

Premda je ostvaren napredak u provedbi strategije za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija pokrenutoj 2012., iz svega navedenoga jasno je da je to tek početak i da je potrebno učiniti još mnogo.

Potrebno je dodatno učvrstiti međunarodnu dimenziju Obzora 2020. i njegovih radnih programa s pomoću bolje integracije međunarodne suradnje u izradu strateških programa i razvoj radnih programa Obzora 2020. Postupak je potrebno temeljiti na prioritetima za buduću međunarodnu suradnju utvrđenima u okviru strateškog planiranja.

Štoviše, nužno je nastaviti rad na razvoju zajedničkih načela i okvirnih uvjeta te na uklanjanju prepreka za suradnju jer je to neophodno kako bi se povećala razina i kvaliteta aktivnosti međunarodne suradnje.

Potreban je i daljnji rad na praćenju utjecaja strategije s pomoću količinskih pokazatelja. Kako je najavljeno u Komunikaciji iz 2012., taj će rad uključivati praćenje globalne dimenzije aktivnosti međunarodne suradnje u cijelosti kako bi se ostvario pomak u odnosu na obično mjerenje izravne suradnje subjekata iz trećih zemalja u potpisanim sporazumima o dodjeli sredstava u okviru Obzora 2020. S obzirom na to da je Obzor 2020. pokrenut tek 1. siječnja 2014., u ovoj je fazi još prerano za izvješćivanje.

Komunikacijska strategija o međunarodnoj suradnji i dalje će se dorađivati i provoditi jer je ona ključan element za izgradnju svijesti i promicanje Obzora 2020. kao programa otvorenog za sve. Komisija će istovremeno i dalje biti usredotočena na znanstvenu diplomaciju te će nastojati poboljšati sinergije s vanjskim politikama EU-a i s državama članicama.

Konkretnije, napredak ostvaren u provedbi strategije iskoristit će se za daljnje jačanje pristupa koji globalnu dimenziju međunarodne suradnje ugrađuje u istraživanje i inovacije, s ciljem rješavanja globalnih izazova i ostvarivanja rezultata s većim učinkom.